

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 62/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Adamom Puškárom, Karpatská 5, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 20C/169/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 20C/169/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje** v konaní sp. zn. 20C/169/2015 **konať** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému **1 900 eur**, ktoré im **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **934,80 eur** a zaplatiť ich právnejmu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 30. januára 2023 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhovali prikázať okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, priznať každému z nich finančné zadostučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 62/2023 zo 7. februára 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť okresnému súdu na vyjadrenie.

II.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa žalobami podanými na okresnom súde 30. júna 2015 a 7. júla 2015 domáhali nemajetkovej ujmy pre každého 5 000 eur z dôvodu straty radosti z dovolenky proti žalovanej cestovnej kancelárii. Žalobu odôvodnili tým, že si 4. augusta 2014 u žalovanej zakúpili zájazd do destinácie „Zakynthos Grécko“ za dohodnutú cenu 3 808 eur. Po príchode do hotelového rezortu u delegáta namietali kvalitu ubytovania, stravu nezodpovedajúcu službe *all inclusive*, čistotu a hygienu hotela. Z uvedeného dôvodu sa od žalovanej domáhali vrátenia celej sumy za dovolenku. Žalovaná pripustila opotrebovanosť hygienického zariadenia a bola ochotná sťažovateľom vrátiť 181,76 eur (t. j. 4,5% z celkovej sumy zaplatenej za ubytovanie). Okresný súd uznesením z 15. augusta 2022 spojil žaloby vedené pod sp. zn. 16C/169/2015 a 20C/169/2015 na spoločné konanie.

4. Sťažovatelia namietajú, že okresný súd po viac ako 8 rokoch vo veci nerozhodol, pričom dosiaľ nebol v konaní nariadený termín pojednávania.

III.

5. Okresný súd vo vyjadrení priznal, že v namietanom konaní nekonal z objektívnych príčin, ktoré ospravedlňoval nadmernou zaťaženosťou súdneho oddelenia, ako aj nepriaznivou personálnou situáciou na súde. Tiež uviedol, že na uvedené nedostatky bolo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) ako ústredný orgán štátnej správy vykonávajúci správu súdov opakovane upozorňované. V namietanom konaní došlo 11. januára 2023 k zmene zákonného sudcu. Po naštudovaní veci zákonný sudca prisvedčil, že v namietanom konaní bolo vykonaných minimum procesných úkonov prevažne administratívnej povahy. V závere uviedol, že najbližší možný termín nariadenia pojednávania je najneskôr v máji 2023.

IV.

6. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. V obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07, III. ÚS 233/2022), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov [II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESLP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00].

8. Sťažovatelia sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy (5 000 eur) z titulu straty radosti z dovolenky. Konanie síce nepatrí do prednostnej agendy všeobecných súdov, avšak tvorí bežnú agendu rozhodovacej činnosti súdov. Niet preto dôvod prietahom pripisovať zložitost' prípadu. V správaní sťažovateľov ústavný súd nevzhladol také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Sťažovateľom možno vytknúť, že sa nepokúsili sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov adresovanou predsedovi okresného súdu poukázať na vznik zbytočných prietahov. Uvedené zohľadnil ústavný súd pri výške finančného zadost'učinenia (porovnaj III. ÚS 3/2023).

9. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od podania žalôb (30. júna 2015 a 7. júla 2015), v trvaní takmer 8 rokov. Z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že vo veci sťažovateľov nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté. Okresný súd celkovú dĺžku konania ospravedlňoval zaťaženosťou súdneho oddelenia, ako aj nepriaznivou personálnou situáciou na súde. Okresný súd vo vyjadrení konštatoval, že v konaní boli vykonané len procesné úkony týkajúce sa administratívnej fázy konania, pričom v konaní nebol nariadený ani termín pojednávania, čo aj pri zohľadnení potreby náležitého oboznámenia sa s administratívnym spisom predstavuje ústavne neakceptovateľnú dobu (III. ÚS 656/2022). Ani po uplynutí takmer 8 rokov okresný súd v namietanom konaní nerozhodol. Zákonný sudca v konaní uviedol, že najbližší možný termín nariadenia pojednávania pripadá na máj 2023.

10. Ústavný súd už vyslovil, že systémové nedostatky pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 28/2023). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (III. ÚS 103/2021, III. ÚS 25/2023). Ústavný súd už v nie jednej veci konštatoval, že tento rozsiahly a akútny problém by si vyžadoval od rezortného ministerstva rýchle a efektívne riešenie (III. ÚS 563/2021).

11. Vzhľadom na uvedené okolnosti veci ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Celková dĺžka namietaného konania v trvaní takmer 8 rokov je ústavne neakceptovateľná. Z dôvodu, že procesné úkony okresného súdu nesmerujú k včasnému rozhodnutiu o žalobe sťažovateľov, ústavný súd preto vyhovel návrhu sťažovateľov a uložil príkaz okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

V.

12. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

13. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadostučinenia každému z nich 5 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadostučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, povahu a význam dotknutých práv a nečinnosť okresného súdu, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadostučinenia (III. ÚS 396/2021, III. ÚS 690/2022), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľom finančné zadostučinenie každému z nich 1 900 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde]. Nad rámec uvedenej sumy ústavný súd podanej sťažnosti nevyhovel.

VI.

14. Ústavný súd priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 934,80 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 po znížení o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 104,33 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

15. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde) označeného v záhlaví tohto nálezu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu